

Sygn. akt I ACa 175/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 sierpnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący : SSA Michał Kłos

Sędziowie : S A (...)

S A Krystyna Golinowska (spr .)

Protokolant: sekr. sąd. Agata Józwiak

po rozpoznaniu w dniu 12 sierpnia 2016 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa **(...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.**

przeciwko **K. T.**

o zwolnienie spod egzekucji

na skutek apelacji strony powodowej

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 6 listopada 2015 r. sygn. akt I C 846/15

1. oddala apelację;

2. zasądza od (...) i z ograniczoną o dpowiedzialnością z siedzibą w W. na rzecz K. T. kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 175/16

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 6 listopada 2015 r. Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił powództwo (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. przeciwko K. T. o zwolnienie od zajęcia w sprawie egzekucyjnej prowadzonej przez Komornika M. L. przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy Pragi - Północ w W. sygn. akt KM 86/15 ruchomości w postaci samochodów:

- M. (...) nr. rej. (...)
- M. (...) nr. rej. (...)
- M. (...) nr. rej. (...)
- M. (...) nr. rej. (...)

- M. (...) nr. rej. (...)
- M. (...) nr. rej. (...)

oraz zasądził od powodowej spółki na rzecz pozwanej kwotę 3617zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd I instancji ustalił, że komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy Pragi-Północ M. L. na wniosek wierzycielki pozwanej K. T. prowadzi postępowanie egzekucyjne w sprawie Km 86/15 przeciwko dłużnikowi Z. M.. W jej toku, w dniu 13 lutego 2015 r. komornik podjął czynności w D. 75B, w wyniku których dokonał zajęcia 6 samochodów marki M. objętych pozwem. W dacie zajęcia komornik dysponował informację z Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców z dnia 4 lutego 2015 r., zgodnie z którą właścicielem powyższych pojazdów był dłużnik Z. M.. Czynność zajęcia ruchomości została dokonana w obecności dłużnika, który oświadczył, że nieruchomość, na której podjęta została czynność egzekucyjna nie stanowi jego własności. Ponadto Z. M. stwierdził, że odnalezione pojazdy jedynie używa i odmówił uczestniczenia w czynności. Dłużnik został poinformowany, że w trakcie zajęcia może złożyć oświadczenie, czyje prawo narusza zajęcie, jednak z tego prawa nie skorzystał oraz odmówił podpisania protokołu.

Następnie Sąd Okręgowy ustalił, że współnikami powodowej spółki są ojciec dłużnika E. M. i jego siostra A. K.. Spółka (...) posiada dwuosobowy zarząd, członkami którego są: dłużnik Z. M. jako prezes i M. C.. Prokurentem spółki jest E. M.. Powodowa spółka dysponuje sześcioma fakturami Vat zakupu przedmiotowych pojazdów, wszystkie datowane na 14 czerwca 2014 r. Pojazdy te zostały nadto ujawnione w ewidencji środków trwałych spółki.

Pismem z dnia 4 marca 2015 r. powodowa spółka zwróciła się do wierzycielki o zwolnienie od egzekucji wszystkich zajętych w dniu 13 lutego 2015 r. samochodów wskazując, że została powiadomiona o zajęciu w dniu 3 marca 2015 r. Pozwana odmówiła zwolnienia przedmiotowych pojazdów z zajęcia, a komornik oddalił wniosek dłużnika o umorzenie egzekucji ze spornych ruchomości.

Następnie Sąd I instancji ustalił, że w dniu 10 czerwca 2014 r. została zawiązana (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. przy ulicy (...) przez Z. M. i A. K.. Swoje udziały w spółce dłużnik pokrył prawem użytkowania ustanowionym na zabudowanej nieruchomości przemysłowej w D., gdzie doszło do zajęcia spornych samochodów. Aktualnie jedynym współnikiem i prokurentem tej spółki jest E. M., zaś dłużnik stanowi jednoosobowo zarząd spółki. Dłużnik Z. M. prowadzi także od 1 lipca 1997 r. jednoosobową działalność gospodarczą pod firmą Zakład (...), której przedmiotem jest sprzedaż detaliczna pieczywa, ciast, wyrobów ciastkarskich i cukierniczych w wyspecjalizowanych sklepach. Jako adres prowadzenia działalności początkowo ujawniona była nieruchomość w D. 75B, gdzie dokonano zajęcia przedmiotowych ruchomości. W dniu 22 sierpnia 2014 r., po zawarciu umowy spółki (...), adres został zmieniony i obecnie w (...) ujawniony jest adres W., ul. (...) lokal (...). Wierzycielka w sprawie Km 86/15 wniosła o skierowanie egzekucji do ruchomości dłużnika znajdujących się w jego miejscu zamieszkania, w M. przy ulicy (...) oraz w miejscu prowadzenia działalności gospodarczej, to jest w biurze położonym w W. przy ulicy (...) lokal (...) oraz w zakładzie piekarniczym w D. 75B.

Ustalając powyższy stan faktyczny, Sąd Okręgowy oparł się na niekwestionowanych przez żadną ze stron dowodach z dokumentów, wskazując przy tym, że strony nie zaferowały innych środków dowodowych.

Na podstawie tak ustalonej podstawy faktycznej rozstrzygnięcia Sąd meriti doszedł do wniosku, że powództwo wywiedzione na podstawie art. 841 § 1 k.p.c.

zostało wniesione z naruszeniem terminu materialnoprawnego określonego w § 3 tego przepisu. Zgodnie z art. 841 § 3 k.p.c. powództwo interwencyjne można wnieść w terminie miesiąca od dnia dowiedzenia się o naruszeniu prawa, chyba że inny termin jest przewidziany w przepisach odrębnych. Podkreślił, że skutkiem uchybienia terminowi z artykułu 841 § 3 k.p.c. jest konieczność oddalenia powództwa, bez potrzeby oceny jego merytorycznej zasadności.

Sąd I instancji zauważył, że z protokołu zajęcia z dnia 13 lutego 2015 r. wynika jednoznacznie, iż przy czynności zajęcia był obecny dłużnik Z. M., który jednocześnie jest prezesem powodowej spółki. W czasie czynności egzekucyjnej dłużnik

oświadczył, że zajmowane pojazdy jedynie użycza, jednocześnie odmówił uczestniczenia w czynnościach zajęcia oraz złożenia oświadczenia czyje prawo narusza zajęcie. Odmówił również podpisania protokołu. Sąd meriti zaznaczył, że protokół zajęcia ruchomości, sporządzony przez organ egzekucyjny jest dokumentem urzędowym w rozumieniu artykułu 244 § 1 k.p.c., a zatem jest dowodem obecności przy czynności zajęcia w dniu 13 lutego 2015 r. Z. M., który oprócz tego, że jest dłużnikiem, to jest prezesem powodowej spółki. Podkreślił też, że ta okoliczność nie została przez stronę powodową zaprzeczona, ani nie zaoferowano w toku postępowania dowodu przeciwnego. A contrario do dowodu z powyższego dokumentu urzędowego, powód jako dowód zachowania terminu z art. 841 § 3 k.p.c., przedstawił treść wezwania przedsądowego z dnia 4 marca 2015 r., w treści którego sama spółka, reprezentowana przez pełnomocnika procesowego wskazuje na 3 marca 2015 r. jako datę powiadomienia jej o zajęciu. W myśl art. 245 k.p.c. powyższe pismo ma charakter dokumentu prywatnego, a więc nie jest dowodem, że spółka faktycznie została powiadomiona o zajęciu w dniu 3 marca 2015 r., a tylko że złożyła oświadczenie określonej treści. Sąd I instancji zaakcentował również, że ani z treści przywołanego dokumentu z dnia 4 marca 2015 r., ani z treści pozwu nie wynikają żadne bliższe okoliczności owego powiadomienia spółki, przede wszystkim co do tego kto był nadawcą, a kto adresatem tego zawiadomienia oraz w jakiej formie ono nastąpiło. Wreszcie powód w żaden sposób nie wyjaśnił, dlaczego wiedza prezesa spółki o zajęciu, nie miałaby być tożsama z wiedzą spółki o zajęciu, w kontekście uregulowań Kodeksu spółek handlowych (art. 205 § 2, art. 208 § 2).

Konkludując Sąd Okręgowy stwierdził, że skoro prezes powodowej spółki, nawet jako osoba fizyczna, był obecny przy zajęciu 13 lutego 2015 r., a dodatkowo w dniu 23 lutego 2015, otrzymał odpis protokołu zajęcia, trudno przyjąć, że powodowa spółka do 3 marca 2015 r. nie posiadała wiedzy o naruszeniu jej praw. Wskazał również, że bez znaczenia pozostaje okoliczność, iż w dacie dokonania zajęcia, komornik nie pouczył o terminie do wytoczenia powództwa ekscydencyjnego. Przyjmuje się bowiem, że rozpoczęcie biegu terminu z art. 841 § 3 k.p.c. nie jest uzależnione od udzielenia stosownego pouczenia. Art. 5 k.p.c. dotyczy wyłącznie pouczeń o czynnościach procesowych, a nie materialnoprawnych.

Jak wskazano uprzednio, fakt niezachowania terminu do wniesienia powództwa z art. 841 § 1 k.p.c. samodzielnie przesądza o jego oddaleniu.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu Sąd meriti uzasadnił treścią art. 98 § 1 k.p.c., określającego zasadę odpowiedzialności za wynik procesu.

Powyższy wyrok zaskarżyła apelacją strona powodowa w całości, zarzucając mu:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest:

- art. 841 § 3 k.p.c. w zw. z art. 847 § 2 k.p.c. poprzez uznanie, że powództwo zostało wniesione po upływie miesiąca od daty dowiedzenia się o naruszeniu prawa strony powodowej oraz poprzez pominięcie w swoich rozważaniach faktu niewykonania przez komornika obowiązku powiadomienia osoby trzeciej, wskazanej przez dłużnika o dokonanym zajęciu ruchomości stanowiących własność osoby trzeciej,

- art. 140 i 143 k.c. oraz art. 252 i nast. k.c. w zw. z art. 233 k.p.c. i art. 6 k.c. poprzez usankcjonowanie zajęcia cudzej własności w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym przeciwko dłużnikowi, nieuwzględnienie faktu oddania w użytkowanie nieruchomości, na której dokonano zajęcia, a także poprzez pominięcie dowodów z dokumentów potwierdzających te okoliczności, z jednoczesnym przedstawieniem poglądu, że są to dokumenty prywatne i w związku z tym mają mniejszą moc dowodową w porównaniu z dokumentami urzędowymi, jakimi są dokumenty komornicze;

2. naruszenie przepisów postępowania cywilnego, które miało wpływ na wynik sprawy, a mianowicie:

- art. 227 i 233 k.p.c. w zw. z art. 825 pkt 3 k.p.c. poprzez pominięcie zaprezentowanych przez stronę powodową dokumentów potwierdzających, że dłużnik nie jest właścicielem zajętych samochodów oraz fakt złożenia wniosku o umorzenie postępowania egzekucyjnego,

- art. 221 i 232 k.p.c. oraz art. 6 k.c. poprzez oparcie wyroku o dowody niewskazane przez stronę pozwaną przy jednoczesnym braku postanowienia o ich dopuszczeniu z urzędu,

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie błędnych i nielogicznych ustaleń dotyczących osoby dłużnika i podmiotów trzecich, z pominięciem zgromadzonych dowodów z dokumentów potwierdzających fakt własności zajętych samochodów oraz fakt użytkowania nieruchomości położonej w D. (...) B przez osobę trzecią, a także niewyjaśnienie przyczyny pominięcia dowodów zgłoszonych przez stronę powodową zarówno w pozwie, jak i w załączniku do protokołu rozprawy z dnia 28 października 2015 r.,

- art. 245 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez uznanie, że w niniejszej sprawie większą wagę dowodową mają dokumenty urzędowe sporządzone przez komornika, niż dokumenty prywatne zaoferowane przez stronę powodową.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa oraz o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, z uwzględnieniem kosztów procesu za instancję odwoławczą.

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna i podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

W pierwszej kolejności stwierdzić należy, że istotne ustalenia faktyczne, mające znaczenie dla oceny prawidłowości zaskarżonego wyroku nie są kwestionowane przez apelującego. Sąd Apelacyjny ustalenia te akceptuje, przyjmując za podstawę własnego rozstrzygnięcia.

W świetle prawidłowo ustalonej podstawy faktycznej rozstrzygnięcia bezzasadny okazał się zarzut naruszenia art. 841 § 3 k.p.c. Stosownie do tego przepisu powództwo o zwolnienie zajętego przedmiotu od egzekucji można wnieść w terminie miesiąca od dnia dowiedzenia się o naruszeniu prawa, chyba że inny termin jest przewidziany w przepisach odrębnych. W powołanej normie prawnej ustawodawca ograniczył zatem czasowo możliwość skorzystania z uprawnienia zmierzającego do ochrony prawa naruszonego w wyniku skierowania do niego egzekucji. Jak podkreślił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 17 lipca 2007 r., III CZP 57/07 miesięczny termin z art. 841 § 3 k.p.c. ma charakter materialny (prekluzyjny), a nie procesowy i nie podlega przywróceniu. Wspomniany termin jest bowiem jedną z przesłanek skuteczności zgłoszonego przez osobę trzecią żądania zwolnienia zajętego przedmiotu od egzekucji. Pogląd o materialnym charakterze omawianego terminu jest powszechnie akceptowany w orzecznictwie (por. wyroki Sądów Apelacyjnych: w Ł. - z dnia 11 września 2014 r., I ACa 320/14; w B. - z dnia 20 grudnia 2013 r., I ACa 607/13; w S. - z dnia 17 kwietnia 2013 r., I ACa 79/13; w K. - z dnia 13 marca 2013 r., I ACa 1164/12). Wobec zastosowanej konstrukcji prawnej zbadanie kwestii formalnej związanej z zachowaniem terminu wyprzedza merytoryczną ocenę żądania i następuje z urzędu, a nie na zarzut strony pozwanej (jak w przypadku terminu przedawnienia). Wynika to z faktu, że wniesienie powództwa ekscydencyjnego po jego upływie stanowi podstawę oddalenia powództwa bez potrzeby oceny jego merytorycznej zasadności.

Odnosząc się do ustaleń i wniosków odnośnie do rozpoczęcia biegu terminu z art. 841 § 3 k.p.c. zasadnie przyjął Sąd Okręgowy, że powodowa spółka dowiedziała się o naruszeniu jej praw już w chwili zajęcia ruchomości w dniu 13 lutego 2015 r. Wynika to z faktu, że zajęcie ruchomości miało miejsce w obecności dłużnika Z. M., pełniącego również funkcję prezesa zarządu powodowej spółki. Prawidłowo zaznaczył Sąd I instancji, że okoliczności powyższe potwierdzają dokumenty urzędowe w postaci protokołu zajęcia sporządzonego przez organ egzekucyjny oraz wpisu w Krajowym Rejestrze Sądowym. Podkreślić też należy, że skarżący powyższymi okolicznościami nie zaprzeczył ani nie wyjaśnił, dlaczego wiedza organu powodowej spółki o zajęciu, w świetle obowiązującej teorii organów, nie miałaby być tożsama z wiedzą samej osoby prawnej (powoda), którą reprezentuje.

Sąd Apelacyjny aprobuje wyrażane w judykaturze stanowisko, że dniem, w którym strona dowiedziała się o naruszeniu prawa, jest - według art. 841 § 3 k.p.c. - dzień, w którym strona faktycznie dowiedziała się o zajęciu przedmiotu, a nie dzień, w którym mogła się o nim dowiedzieć przy dołożeniu należytej staranności (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2007 r., V CSK 275/07). Wbrew zarzutom skarżącego, również Sąd Okręgowy uwzględnił powyższy pogląd. W efekcie rozpoczęcie biegu omawianego terminu nie jest uzależnione od doręczenia osobie trzeciej zawiadomienia o zajęciu w trybie art. 847 § 2 k.p.c. Zauważyć przy tym należy, że w ustalonym stanie faktycznym sprawy zarzut naruszenia powyższego przepisu jest chybiony. Zgodnie z jego dyspozycją obowiązek zawiadomienia o zajęciu osób trzecich przez komornika powstaje jedynie w wypadku wskazania przez dłużnika takich osób wraz z podaniem ich adresów. Żaden przepis prawa nie nakazuje organowi egzekucyjnemu czynienia ustaleń w tym zakresie z urzędu, czy też poszukiwania ewentualnych podmiotów, którym przysługuje prawo żądania zwolnienia zajętych przedmiotów od egzekucji. Jak wynika z akt egzekucyjnych w sprawie Km 86/15 ani podczas czynności zajęcia, ani po doręczeniu odpisu protokołu zajęcia w trybie art. 847 § 1 k.p.c. dłużnik nie poinformował komornika, że osobie trzeciej (powódce) przysługują określone prawa do zajętych pojazdów.

Niezrozumiały jest podniesiony przez skarżącego zarzut naruszenia art. 245 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez przyznanie większej wagi dowodowej dokumentom urzędowym sporządzonym przez komornika, niż dokumentom prywatnym zaoferowanym przez stronę powodową. Jak się zdaje zarzut powyższy dotyczy pominięcia dowodu z pisma powoda z dnia 4 marca 2015 r. skierowanego do pozwanej, w treści którego wskazano, że spółka (...) została zawiadomiona o zajęciu w dniu 3 marca 2015 r. Przede wszystkim trafnie zauważył Sąd Okręgowy, że po myśli art. 245 k.p.c. dokument prywatny stanowi jedynie dowód tego, że osoba która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Treść wspomnianego dokumentu, niezależnie od okoliczności otrzymania deklarowanego zawiadomienia, w żadnym razie nie podważa jednak prawidłowego ustalenia Sądu meriti, że dłużnik Z. M., będący także prezesem zarządu powodowej spółki, był obecny przy zajęciu przedmiotowych ruchomości. W tych warunkach niekwestionowana okoliczność skierowania w dniu 4 marca 2015 r. do wierzycielki pisma określonej treści, nie może stanowić dowodu na późniejszą datę powzięcia wiedzy o naruszeniu praw powoda do zajętych pojazdów.

Jako niejasny jawi się wywód skarżącego odnośnie do dokonania przez Sąd I instancji błędnych i nielogicznych ustaleń dotyczących osoby dłużnika i podmiotów trzecich, z pominięciem zgromadzonych dowodów z dokumentów potwierdzających fakt własności zajętych samochodów oraz fakt użytkowania nieruchomości położonej w D. (...) B przez osobę trzecią. W sprawie niesporna była okoliczność, że w dacie zajęcia ruchomości, wskazana wyżej nieruchomość, gdzie czynność egzekucyjna została podjęta, była w użytkowaniu (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W., na skutek wniesienia tego prawa do spółki w dniu 10 czerwca 2014 r. z tytułu pokrycia udziałów dłużnika. Nie sposób jednak dociec, czego powyższa okoliczność ma dowodzić. Zgromadzone w sprawie dokumenty oznaczają wprawdzie, że nieruchomość w D. (...) B, gdzie dokonano zajęcia nie była w tej dacie użytkowana przez dłużnika Z. M., ale też nie była ona użytkowana przez powoda, a mimo to według twierdzeń apelującego znajdowały się na jej terenie należące do niego ruchomości. Zauważyć przy tym należy, że kwestia prawidłowości dokonania zajęcia na wspomnianej nieruchomości stanowi zagadnienie z zakresu prawa egzekucyjnego, zaś jego ocena wykracza poza kognicję sądu rozpoznającego powództwo interwencyjne zgłoszone przez osobę trzecią. Dwutorowość środków ochrony prawnej w postępowaniu egzekucyjnym oznacza, że właściwym i wyłącznym trybem rozstrzygnięcia w przedmiocie zarzutów naruszenia prawa procesowego przez organ egzekucyjny jest skarga z art. 767 k.p.c. Z kolei powództwo przeciwegzekucyjne z art. 841 § 1 k.p.c. nie zmierza do zakwestionowania dopuszczalności egzekucji, w tym z uwagi na ewentualne naruszenie art. 845 k.p.c. Jego celem jest ocena, czy egzekucja może być prowadzona z określonego przedmiotu, czy też narusza ona prawo podmiotowe osoby trzeciej. Z tych samych przyczyn zamierzonego skutku nie może odnieść zarzut naruszenia art. 825 pkt 3 k.p.c. Na odmowę uwzględnienia wniosku o umorzenie postępowania egzekucyjnego służy skarga na czynności komornika (art. 767 § 1 k.p.c.), zaś na postanowienie sądu rejonowego zażalenie (art. 828 k.p.c.).

Z tych wszystkich względów uznać należało, że skoro prezes zarządu powodowej spółki dowiedział się o zajęciu ruchomości objętych pozwem w dniu 13 lutego 2015 r., zaś pozew w sprawie został wniesiony w dniu 2 kwietnia 2015 r., to prawidłowo uznał Sąd Okręgowy, że skarżący uchybił miesięcznemu terminowi z art. 841 § 3 k.p.c.

W tych warunkach bezprzedmiotowe jest ustosunkowanie się do podniesionego w apelacji zarzutu pominięcia dowodów zgłoszonych przez stronę powodową dla wykazania naruszenia jej prawa własności, gdyż z uwagi na brak omówionej na wstępie przesłanki formalnej, zasadnie odstąpił Sąd pierwszej instancji od merytorycznej oceny tej kwestii. Zbędne jest również odniesienie się do bliżej nieuzasadnionego, w kontekście wpływu na treść rozstrzygnięcia, zarzutu dokonania przez Sąd Okręgowy analizy czynności prawnych dłużnika. Po pierwsze, odwołanie się do treści danych w rejestrze przedsiębiorców było celowe z uwagi na potrzebę oceny przesłanki zachowania terminu do wniesienia przedmiotowego powództwa, którą sąd – z przyczyn wyżej omówionych - zobligowany jest zbadać z urzędu. Po wtóre, na fakt pokrycia udziałów dłużnika w spółce (...) przez wniesienie prawa użytkowania nieruchomości położonej w D. (...) B, zwrócił uwagę sam skarżący, uzasadniając twierdzenie o uchybieniu komornika sądowego przy podejmowaniu czynności zajęcia ruchomości skierowanej przeciwko dłużnikowi będącemu osobą fizyczną. Wreszcie, nieuprawnione jest stwierdzenie skarżącego, że dokonując powyższej analizy Sąd meriti zmierzał do postawienia dłużnikowi jakiegoś zarzutu.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w sentencji wyroku.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., obciążając powoda kosztami zastępstwa procesowego pozwanej w II instancji jako przegrywającego postępowanie.